

Základní škola Kravaře v Čechách, okres Česká Lípa, příspěvková organizace
Školní 115, Kravaře 471 03

INTERVENCE PEDAGOGA

a n e b

*co dělat v případě výskytu rizikového
chování žáků školy*

Vypracovali: Ivana Pešková, *metodik prevence*

Zdeněk Šmída, *ředitel školy*

Schváleno pedagogickou radou dne 29. 8. 2016

Obsah

1. Návykové látky.....	3
2. Rizikové chování v dopravě	7
3. Poruchy příjmu potravy	8
4. Alkohol	8
5. Syndrom týraného a zneužívaného dítěte	8
6. Školní šikanování.....	11
7. Kyberšikana	14
8. Homofobie	17
9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus	17
10. Vandalismus.....	18
11. Záškoláctví.....	19
12. Krádeže	20
13. Tabák.....	21

1. Návykové látky

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Doporučený postup:

- 1) Školním řádem škola stanoví zákaz užívání návykových látek (dále jen NL), jejich distribuci, přechovávání a další formy nakládání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu. Při používání sankcí je nutný individuální přístup podle vážnosti jednotlivých případů.
- 2) Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle §283 trestního zákoníku (Zákon č. 40/2009 Sb.) a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Příchod pod vlivem NL do školy

- 1) V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může v určitých případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin, z potu) na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo souhlasu zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost NL (více viz **Příloha č. 1**). Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka. Test s pozitivním výsledkem plně hradí rodič nebo zákonný zástupce – pokud s tím souhlasil v písemném souhlasu s testováním (více viz **Příloha č. 1**).
- 2) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí. V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že:
 - Je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.
 - Akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
 - Žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu

zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.

- 3) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- 4) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
- 5) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 6) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem – výchovné opatření - důtka ředitele školy, při opakování – druhý stupeň z chování. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.

Konzumace NL ve škole

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistit ji, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL. V přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- 3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí. V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že:
 - Je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.
 - Akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
 - Žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu

zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.

- 4) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- 5) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
- 6) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 7) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 8) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem – výchovné opatření - důtka ředitele školy, při opakování – druhý stupeň z chování. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.
- 9) Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.
- 10) V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může v určitých případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin, z potu) na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo souhlasu zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost NL (více viz **Příloha č. 1**). Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka. Test s pozitivním výsledkem plně hradí rodič nebo zákonný zástupce – pokud s tím souhlasil v písemném souhlasu s testováním (více viz **Příloha č. 1**).

Distribuce NL ve škole

Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo

v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

- 1) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- 2) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- 3) Výchovné opatření při distribuci NL – druhý stupeň z chování.
- 4) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- 1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- 2) O nález ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem.
- 3) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- 4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nález. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- 1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- 2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- 3) O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.

- 4) O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- 5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, privolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že **některý z žáků má NL u sebe**, postupují takto:

- 1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- 2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- 3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.
- 4) Při potvrzení podezření na NL - výchovné opatření jako při distribuci NL – druhý stupeň z chování.

2. Rizikové chování v dopravě

Doporučený postup:

- 1) Obecně: U běžné populace spíše se zaměřit na prevenci proti nehodám (selhání dopravního systému), úrazům, ztrátám na životech, psychickým traumatům, materiálními škodám, negativním ekonomickým dopadům (např. jako důsledku dopravního kolapsu), ničení životního prostředí.
- 2) V případě rizikového chování v dopravě (chování v rozporu s oficiálními a neoficiálními pravidly, agresivní chování, neočekávané (nebo nezvyklé) chování) – rozhovor s dítětem, popř. dle závažnosti udělit výchovné opatření.
- 3) V závažném případě či při opakování situace - rozhovor s rodiči.
- 4) V případě, že se situace nezlepšuje a komunikace s rodiči také k ničemu nevede, je nezbytné kontaktovat především OSPOD.

Webové stránky:

www.ibesip.cz , www.cdv.cz , www.adiktologie.cz , www.uamk-cr.cz.

3. Poruchy příjmu potravy

Doporučený postup:

- 1) Obecně: U běžné populace spíše se zaměřit na předcházení nevhodných redukčních diet a prostředků na zhubnutí (důraz ne na nebezpečnost, ale na neúčinnost). Předcházet šikaně pro vzhled, oblečení, tělesný výkon, to, co jí nebo pije.
- 2) V případě podezření na výskyt (rychle zhubnul, zvrací s jakoukoli argumentací....) pozorování.
- 3) Rozhovor s dítětem.
- 4) Vhodná je včasná intervence interaktivními programy, rozvoj všeobecných aktivit, zájmů.
- 5) Rozhovor s rodiči.
- 6) Rozšířit nabídku vhodných, konkrétních materiálů (svépomocné příručky jak zvládat anorexii, bulimii) pro nemocné a jejich rodinné příslušníky.
- 7) V případě situace se nezlepšuje a komunikace s rodiči také k ničemu nevede, je nezbytné kontaktovat především OSPOD, a to podle spádové oblasti, kam škola v dané obci přináleží, tedy podle obcí s rozšířenou působností.

Důležité kontakty:

Anabell – občanské sdružení (posta@anabell.cz), Síť organizace STOB (redukce nadváhy – programy pro rodiny), Krizové centrum RIAPS (Chelčického 39, Praha 3, 222 58 06 97), Linky důvěry
Fórum zdravé výživy: www.fzv.cz

Některé publikace (svépomocné manuály o PPP) – nevhodné jsou příběhy nemocných.

Web. odkazy: www.idealni.cz, www.doktorka.cz, www.lekarna.cz, www.anabell.cz, www.stop-ppp.estranky.cz, www.boulimie-anorexie.ch

4. Alkohol

Postup – viz Návykové látky

5. Syndrom týraného a zneužívaného dítěte

Doporučený postup:

- 1) Pokusit navázat s žákem osobní kontakt (nabídnout pohoštění, uvařit čaj a rozhovor vést nejdříve ze široka – nedoporučuje se při takovémto osobním rozhovoru věnovat se problému okamžitě, rozhovor může vést i jiný učitel, který má z nějakých důvodů s dětmi méně formální vztahy, třeba tělocvikář nebo učitel předmětu, jenž má žák obzvlášť rád a je tedy pravděpodobné, že dobře vychází i s tím, kdo ho vyučuje).

- 2) V situaci, kdy se učitel nedaří navázat komunikaci s žákem, je dobré obrátit se na pedagogicko-psychologickou poradnu, popř. na Linku bezpečí.
- 3) Učitel se může obrátit na spolužáky nebo sourozence a zeptat se jich, zda o příčině jeho problémů nevědí něco bližšího.
- 4) Pozvat rodiče. Učitel by měl v první fázi po rodiči chtít, aby pouze okomentoval to, jak si vysvětluje problémy, které učitel u dítěte vyzoroval. Může tak i zjistit, že skutečnou příčinou žákova neobvyklého chování je něco jiného než domácí týrání. Anebo může být zájem školy o osud žáka pro zákonného zástupce dostatečnou výstrahou k tomu, aby si uvědomil, že další ubližování dítěti bude mít pro něj vážné následky. Navíc učitel může z chování rodiče nepřímo poznat, zda v rodině k týrání nedochází. Rozumný rodič, nebo zákonný zástupce, který svěřenému dítěti nijak neublíží, by měl naopak uvítat zájem školy, která se ho snaží upozornit na to, že jejich dítě má nějaký problém a je i ochotna mu při jeho řešení pomoci.
- 5) Pokud učitel od rodičů nic nezjistí, a dítě se chová i nadále nezvykle, jde o další důvod k zapojení odborníka - OSPOD.
- 6) Když dítě samo přizná, že je týráno, nebo když si učitel jinak potvrdí, že bylo nějak fyzicky nebo psychicky poškozeno, měl by kontaktovat odborníky - OSPOD. Při zjištění nějaké zdravotní újmy se však nedoporučuje kontaktovat jen lékaře. Pediatr si totiž přeje, aby dítě přišlo v doprovodu rodiče. Také do pedagogicko-psychologické poradny by mělo dítě jít spolu se zákonným zástupcem. Pokud se však škole podaří domluvit se s poradnou na kontaktu bez účasti rodičů, je považováno toto porušení pravidel za přijatelné.
- 7) V případě, že má učitel podezření na týrání žáka, situace se nezlepšuje a komunikace s rodiči také k ničemu nevede, je nezbytné kontaktovat především OSPOD, a to podle spádové oblasti, kam škola v dané obci přináleží, tedy podle obcí s rozšířenou působností.
- 8) Pozor na skutečnost o neoznámení trestného činu a nepřekažení trestného činu - týrání svěřené osoby dle ustanovení § 198 trestního zákoníku spadá mezi trestné činy vyjmenované jak v nepřekažení trestného činu (§ 367 TZ) tak v neoznámení trestného činu (§368 TZ). Tím, že nekontaktujeme orgány činné v trestním řízení, v případě, že už jsme se hodnověrným způsobem dozvěděli o týrání svěřené osoby, můžeme být sami pachatelé trestných činů nepřekažení trestného činu a neoznámení trestného činu.

Jak řešit sexuální zneužívání:

A) Dítě se mi svěřilo osobně

- 1) Uvědomit si, že jde o velmi citlivou záležitost.
- 2) Seznámit s tím co nejúžší okruh dalších osob.
- 3) Pokud se zneužívání dopouští rodič, není žádoucí informovat ho o tom, že se vám dítě svěřilo.
- 4) Komunikovat s dítětem – podrobnější vyšetřování nechat na psychologovi a policii.
- 5) Vhodně dítěti sdělit, že skutečnost musíte ohlásit na policii.

- 6) Kontaktovat OSPOD.
- 7) Ohlásit na policii.
- 8) Ocenit dítě, že za vámi přišlo a ujistit ho, že pro ně uděláte všechno, co je ve vašich silách.
- 9) Jestliže dítě nechce, abyste věc ohlásili, situaci konzultujte s odborníkem, ale od oznámení události vás to nesmí odradit.

B) Zjistím to z nějaké školní ankety nebo otazníku

- A. Dítě se vyjadřuje někdy v náznacích a nejasně, proto je velmi důležité porozumět tomu, co vám vlastně říká.
- B. V každém případě s ním navažte o přestávce nebo po vyučování rozhovor, ale tak, abyste nebudili nežádoucí pozornost. Jestliže vám dítě potvrdí vaši domněnku, postupuje jako výše. Nevyslychejte ho a nepodsouvejte mu své názory, nechejte ho volně vyprávět.
- C. Dále – viz „Dítě se mi svěří osobně“

C) Dozvim se to od spolužáků nebo z jiných zdrojů

- 1) Nejprve přemýšlejte, jestli tomu nasvědčuje i vaše pozorování.
- 2) Pokuste se s dítětem navázat rozhovor, ale do ničeho ho nenuťte.
- 3) Prostředníkovi řekněte, že je důležité, aby za vámi přišlo zneužívané dítě samo. Nevyšetřujte a nijak nepátrejte.
- 4) Jestliže si nejste jistí, oznamte věc orgánu sociálně-právní ochrany, který ji prošetří.

D) Dítě je obětí sexuálního napadení

- 1) Jestliže se stalo obětí napadení cestou do školy a útočníkem je neznámá osoba.
- 2) Urychleně vše oznamte policii, rodičům a orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Chovejte se pevně a jednoznačně.
- 3) Dítě neopouštějte až do příchodu rodičů.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

- Dětské krizové centrum, tel: 241 484 149
- Internetová poradna: problem@дитеkrize.cz
- Linka bezpečí, tel: 800 155 555
- Linka důvěry RIAPS: 222 580 697, linka@mcssp.cz
- www.capld.cz/linky.php (adresář linek důvěry v celé ČR)

6. Školní šikanování

Doporučený postup:

A. Situace, které zvládne škola sama

1. První pomoc pro obyčejnou počáteční šikanu (1. a 2. stadium šikanování).
2. Celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování, práce se třídní skupinou.

1. a 2. stadium šikanování	
První stadium: Zrod ostrakismu Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, sprádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.	Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování, manipulace V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

B. Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku

1. První pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu (obětí či agresorem dítě pedagoga, zastupitele atd).
2. První pomoc (krizové scénáře) pro obyčejnou pokročilou šikanu.
3. První pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování.
4. Celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou, práce se třídou (u organizovaných šikan, od třetího stadia vždy v kombinaci s první pomocí)

3., 4. a 5. stadium šikanování		
Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.	Čtvrté stadium: Většina přijímá normy Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.	Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozdělení na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

DVA SCÉNÁŘE

A. ZÁKLADNÍ SCÉNÁŘ pro počáteční šikanu s běžnou formou, popř. obyčejnou pokročilou šikanu (třetí stadium)

Řeší metodik školní prevence, výchovný poradce, ve spolupráci s třídním učitelem a ředitelem.

- 1) Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany, rozpoznání zda nejde o neobvyklou formu šikanování.
 - Úkol naplňujeme především prostřednictvím rozhovoru s informátory a oběťmi .
 - Nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti
- 2) Rozhovor s informátory a oběťmi.
 - Po rozhovoru s informátorem následuje rozhovor s oběťmi (ne s podezřelými pachateli).
 - Při rozhovoru s obětí je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci (je potřeba ochránit ji před možnou pomstou agresorů).
- 3) Nalezení vhodných svědků
 - Vytipovat členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat (vybrat žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádi s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování.
- 4) Individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky.
 - Rozhovory zorganizovat tak, aby o nich druzí nevěděli
 - Vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontaci dvou svědků.
 - Vážnou chybou je společné vyšetřování svědků a agresorů. Za zásadní chybu považují konfrontaci obětí a agresorů.
- 5) Ochrana oběti
- 6) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
 - Je to poslední krok ve vyšetřování
 - Dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl vést tento rozhovor, cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběti, ale i je samé před následky jejich činů
- 7) Předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru.
 - a) Rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření).
 - b) Rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku).
- 8) Realizace vhodné metody.
 - a) Metoda usmíření.
 - b) Metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise).

9) Výchovná komise

- V rámci společného setkání pedagogů a žáka-agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních – zesměšňování spolužáka a hrubé výrazy – důtka třídního učitele, při opakování – důtka ředitele školy; účast na šikaně a zatajování - důtka ředitele školy.

10) Třídní hodina

- a) Efekt metody usmíření (léčba vztahů)
- b) Oznámení potrestání agresorů

11) Rozhovor s rodiči oběti

- Rodiče je třeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.
- Práce s agresorem i s obětí šikany - v případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

12) Třídní schůzka

13) Práce s celou třídou - je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod. - léčba vztahů.

B. SCÉNÁŘ POKROČILÁ neobvyklá šikana

Pomoc u pokročilé šikany s neobvyklou formou – tzv. výbuchu skupinového násilí nebo také školního „lynčování“ má charakter krizového scénáře.

První (alarmující) kroky pomoci

- 1) Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
- 2) Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

Příprava podmínek pro vyšetřování

- 3) Zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy.
- 4) Nelze čekat na odborníka - specialistu, protože oběti jsou ohroženy na zdraví nebo dokonce na životě a později je většinou nemožné případ vyšetřit. tzv. „poplachový plán“ řeší školní metodik prevence, výchovný poradce a ředitel školy.
- 5) Zabránění domluvě na křivé výpovědi
- 6) Pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
- 7) Oznámení na policii, paralelně - navázání kontaktu se specialistou na šikanování (PPP, SVP), informace rodičům. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, bývá to často u pokročilé šikany, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Jestliže má pedagog podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi

z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

Vyšetřování

8) Rozhovor s obětí a informátory

9) Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků

10) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky

11) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory

12) Výchovní komise

- V rámci společného setkání pedagogů a žáka-agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních – zesměšňování spolužáka a hrubé výrazy – důtka třídního učitele, při opakování – důtka ředitele školy; účast na šikaně a zatajování - důtka ředitele školy až třetí stupeň z chování.
- V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou a opakovaně se odmítají zúčastňovat výchovných komisí, je škole povinná vyrozumět OSPOD.

13) Rozhovor s rodiči oběti

- Rodiče je třeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.
- Práce s agresorem i s obětí šikany - v případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

14) Třídní schůzka

Léčba vztahů

15) Práce s celou třídou

- Oznámení potrestání agresorů
- Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny - léčba vztahů.

7. Kyberšikana

Doporučený postup:

1) Zajistěte ochranu oběti. Kontaktujte operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu...atd.

2) Oběti doporučte, aby podle možností:

Neodpovídala, ukládala důkazy (screenshoty - SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložte www stránky apod.), mluvila o tom, co se jí děje.

Ukončila komunikaci, nekomunikovala s útočníkem, nesnažila se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožovala, nemstila se. Cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci, ať už je jakákoli.

Zamezte útočníkovi přístup k vašemu účtu nebo telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktujte poskytovatele služby).

- 3) Zajistěte dostupné důkazy s podporou IT kolegy
- 4) Důkladně vyšetřete a žádejte odbornou pomoc. Vyšetřete všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistěte si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie, SVP, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology,...). Kontaktujte a spolupracujte s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo.
- 5) Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení.
- 6) Pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.
- 7) Zvolte takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil – zesměšňování spolužáka a hrubé výrazy – důtka třídního učitele, při opakování – důtka ředitele školy; účast na šikaně a zatajování - důtka ředitele školy až třetí stupeň z chování.
- 8) Informujte rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora). **Poučte rodiče** o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.
- 9) Rodiče je třeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních – zesměšňování spolužáka a hrubé výrazy – důtka třídního učitele, při opakování – důtka ředitele školy; účast na šikaně a zatajování - důtka ředitele školy až třetí stupeň z chování.
- 10) Práce s agresorem i s obětí šikany - v případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.
- 11) Při zapojení a následně celém prošetření případu trvejte na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (PČR...) a dalších subjektů (rodiče).
- 12) Při postizích agresorů postupujte v souladu se Školním řádem a již vypracovaným krizovým plánem.

Důležité kontakty:

www.saferinternet.cz (Informace na téma kyberšikana, ochrana osobních údajů aj.)

V sekci „Ke stažení“ výsledky výzkumu chování dětí na Internetu)

www.bezpecne-online.cz (Stránky pro teenagery, rodiče a učitele s informacemi o bezpečném používání internetu, prevenci a řešení kyberšikany; výukové materiály)

www.protisikane.cz (Informace o kyberšikaně a jejích projevech, tipy pro rodiče)

www.minimalizacesikany.cz (Praktické rady pro rodiče, učitele a děti, jak řešit šikanu a jak jí předcházet.)

V sekci „Pro média“ tisková zpráva s výsledky šetření o kyberšikaně na školách)

<http://prvok.upol.cz> (Centrum prevence rizikové virtuální komunikace UPOL, v sekci „Výzkum“ výsledky výzkumného šetření Kyberšikana u českých dětí)

www.sikana.org (Stránky občanského sdružení Společenství proti šikaně – aktuality z oblasti, související odkazy apod.)

E-Bezpečí (**www.e-bezpeci.cz**) - projekt zaměřený na prevenci rizikového chování na Internetu (kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sociální sítě, sociální inženýrství, sexting atd.).

Poradna E-Bezpečí (**www.napisnam.cz**) - poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na Internetu, jen za letošní rok řešila přes 100 případů kyberšikany, stalkingu, sextingu apod.

projekt **E-Nebezpečí** pro učitele (**www.e-nebezpeci.cz**), který obsahuje řadu prezentací pro učitele

www.hoax.cz

<http://www.bezpecnykraj.cz/ebezpecnost>

[Kyberšikana a její prevence, příručka pro učitele](#)

<http://www.kapezet.cz/index.php?object=General&articleId=211&leveMenu=>

Přehledový list Kyberšikana ke stažení (E-bezpečí) -

http://cms.ebezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech

Leták Bezpečný Internet (E-bezpečí)

http://cms.ebezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech/

Příručka pro rodiče a vychovatele (Saferinternet)

http://www.saferinternet.cz/data/articles/down_696.pdf

Kontakty:

[Poradna webu Minimalizace šikany](#)

Domácí webové stránky s tematikou šikany:

Společenství proti šikaně , www.sikana.org

Internet poradna, www.internetporadna.cz, Sdružení Linka bezpečí (116 111) , www.linkabezpeci.cz

Amnesty International ČR, www.amnesty.cz

8. Homofobie

Doporučený postup:

- 1) Méně výrazné projevy homofobie může řešit pedagog sám za pomoci školního metodika prevence, či odborníka z některé nevládní neziskové organizace.
- 2) V případech závažnějších forem homofobních projevů, zejména rozvinuté šikany je vhodné kontaktovat především pracovníky pedagogicko-psychologických poraden.
- 3) Je-li podezření na spáchání trestného činu, potom je třeba kontaktovat Policii ČR v souladu s pokynem MŠMT; ke stažení zde: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/spoluprace-predskolnich-a-skolskych-zarizeni-s-policii-cr>.

Trestné činy jsou takové skutky, kterou jsou definovány Trestním zákoníkem, č. 40/2009 Sb. v platném znění. V souvislosti s homofobií se může objevit podezření na různé trestné činy, například: poškození cizí věci (§228), projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§404) omezování osobní svobody (§171) či ublížení na zdraví (§146).

Specializovaná publikace:

SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. (2009). *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha, Úřad vlády ČR. Ke stažení zde:

<http://www.msmt.cz/socialni-programy/homofobie-v-zakovskych-kolektivech><http://lgbt.poradna-prava.cz/>

9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Doporučený postup:

- 1) Zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
- 2) Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
- 3) Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
- 4) Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
- 5) Zaměřit výuku na tyto problémy.
- 6) Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
- 7) Pozvat experty k diskusi s žáky.
- 8) Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů (V případě opakovaných verbálních či vizuálních projevů s možným extremistickým podtextem či v případě odůvodněného

podezření na účast žáka v konsistentní extremistické partě a v případě užití násilí s extremistickým, rasistickým xenofobním anebo antisemitským podtextem a nabídnout jim spolupráci.

- 9) V případě závažných projevů (především v případě podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost např. opakované rasistické verbální výpady se závažnými dopady na psychiku terčů takových výpadů apod. a na takto motivované vážnější formy násilí) informovat bezpečnostní složky (Policii ČR)

10. Vandalismus

Doporučený postup:

- 1) Podmínky zacházení se školním majetkem jsou zakotveny do školního řádu a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost.
- 2) S žáky a žákyněmi je opakovaně komunikováno na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
- 3) O způsobené škodě proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím a zejména do kdy škodu odstraní (dle ŠŘ do 15 dnů). Na chodbách zajistí dozorující pedagog, ve třídách třídní učitel.
- 4) Objeví-li škodu jiný zaměstnanec školy než dozorující a třídní učitel, kontaktuje některého z nich, dále viz bod (3).
- 5) U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
- 6) Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyzumějte o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyň a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
- 7) Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč) a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci, vyzumějte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
- 8) V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek vyzumět OSPOD.

11. Záškoláctví

Ve **školním řádu** jsou uvedena konkrétní pravidla týkající se postupu školy v případě záškoláctví. Vycházejí z Metodického pokynu MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j. 10 194/2002 – 14 ze dne 11. března 2002.

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga:

- 1) Absenci žáků ve škole evidují třídní učitelé. Pokud je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka o vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán (OSPOD).
- 2) O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis viz **Příloha č. 2**, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.
- 3) Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena), popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu - **Příloha č. 3**.
- 4) Dále zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky (**Příloha č. 4**) s náležitou dokumentací (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) orgánu sociálně-právní ochrany dětí (zákona č. 359/1999Sb., o sociálně - právní ochraně dětí).
- 5) V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Kriminální policii ČR. (Problematika záškoláctví je obsažena přímo v trestním zákoně (trestné činy proti rodině a mládeži) nově se uvádí v trestním zákoníku Trestné činy proti rodině a dětem.)

12. Krádeže

Doporučený postup:

- 1) Informaci, že krádež je hanebný čin a současně protiprávní jednání, sdělovat žákyním a žákům od počátku jejich docházky do školy.
- 2) Snažit se vyšetřit každou nahlášenou krádeží. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Jakmile budete k dětem mít proslovy o krádežích, **nezačínajte je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor** a vy jste jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace často vyznívají, **jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj**. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást.
- 3) O krádeži a jejím šetření proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím.....
- 4) V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy - hlásit Policii ČR. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. **Důležité upozornění** - *Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.*
- 5) Pečlivě se zabývejte příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče (psycholog PPP).
- 6) Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, má možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelem školy.
- 7) Sankce podle školního řádu, které škola použije v případě, že se někdo dopustí krádeže při poskytování školských služeb nebo při s nimi přímo souvisejících činnostech.
- 8) S náhradou způsobené škody postupujte jako u vandalismu. Preferujte nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvejte na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
- 9) Zákonné zástupce zloděje vyzumívejte vždy až poté, kdy budete přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí
- 10) Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyzumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.
- 11) V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek – hlásit OSPOD.

Pozor - škoda většího rozsahu (škoda větší dle trestního zákoníku je 50.000,- Kč, škoda velkého rozsahu dle trestního zákoníku je 5.000.000,- Kč, viz § 138) škoda nikoli nepatrná 5000,- Kč je hranice pro trestný čin.

V případě, že je ukradena věc menší hodnoty než 5000,- Kč (a je to bez použití násilí – překonání překážky, není to vloupání) jedná se o přešupek proti majetku dle § 50 zák. o přestupcích č. 200/1990 Sb. v platném znění. Škoda na odcizené věci od 5000,- Kč výše je trestným činem krádeže dle ustanovení § 205 trestního zákoníku.

V případě, že byla odcizena věc s hodnotou menší než 5.000,-Kč, ale bylo použito násilí – vypáčená skříňka, šatna, šuplík...nebo násilí vůči osobě a snaha zmocnit se věci – loupež, jedná se vždy o trestný čin.

13. Tabák

Doporučený postup:

Konzumace tabákových výrobků ve škole nebo na akcích pořádaných školou.

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistit ji, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- 3) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval tabákové výrobky ve škole i v případě. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
- 4) Žákovi je uděleno výchovné opatření podle školního řádu - důtka ředitele školy.
- 5) Při opakovaném výskytu škola oznámí orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 6) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 7) Zmapovat situaci u spolužáků, poskytnout základní informace – nástěnka, stánek, školní webové stránky. Volba relevantních argumentů – nestrašit rakovinou či infarktem, ale tím, co dospívající zajímá: zhoršení akné i kvality pleti, zápach z úst, zhoršení sexuálních funkcí, vrásky, stárnutí pleti, finanční stránka kouření (co lze koupit namísto týdenní, měsíční či roční dávky cigaret), zhoršení fyzické kondice, vysvětlení principu tabákového byznysu (výrobci musejí získat své zákazníky do

závislosti, dokud oni „nemají rozum“ – dospělí s kouřením prakticky nezačínají, výrobci cigaret vědomě prodávají zboží, které zabíjí a vydělávají na tom velké obnosy peněz).

- 8) Na rodičovských schůzkách informovat rodiče o problematice kouření a o kouření v dětské populaci – snaha minimalizovat podceňování kouření dětí ze strany rodičů, zvýšení informovanosti rodičů, možnost navázat spolupráci s rodiči na dané téma, možnost vysvětlit, jak důležité je pro dítě nekuřácké domácí prostředí.

Distribuce tabákových výrobků ve škole nebo na akcích pořádaných školou.

- 1) Dojde-li k distribuci tabákových výrobků, je třeba žákovi zabránit v distribuce a vyrozumět vedení školy.
- 2) O události se sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel školy nebo jeho zástupce Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy.
- 3) Škola vyrozumí zákonného zástupce.
- 4) Žákovi je uděleno výchovné opatření podle školního řádu - distribuce NL - druhý stupeň z chování.
- 5) V případě opakování situace vyrozumět orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- 6) Zmapovat situaci u spolužáků, poskytnout základní informace – nástěnka, stánek, školní webové stránky. Volba relevantních argumentů – nestrašit rakovinou či infarktem, ale tím, co dospívající zajímá: zhoršení akné i kvality pleti, zápach z úst, zhoršení sexuálních funkcí, vrásky, stárnutí pleti, finanční stránka kouření (co lze koupit namísto týdenní, měsíční či roční dávky cigaret), zhoršení fyzické kondice, vysvětlení principu tabákového byznysu (výrobci musejí získat své zákazníky do závislosti, dokud oni „nemají rozum“ – dospělí s kouřením prakticky nezačínají, výrobci cigaret vědomě prodávají zboží, které zabíjí a vydělávají na tom velké obnosy peněz).
- 7) Na rodičovských schůzkách informovat rodiče o problematice kouření a o kouření v dětské populaci – snaha minimalizovat podceňování kouření dětí ze strany rodičů, zvýšení informovanosti rodičů, možnost navázat spolupráci s rodiči na dané téma, možnost vysvětlit, jak důležité je pro dítě nekuřácké domácí prostředí.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka tabákové výrobky, postupují takto:

- 1) O nálezu ihned uvědomí vedení školy.
- 2) O nálezu sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu

a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy.

- 3) O nález vyrozumět zákonného zástupce. V případě experimentování poskytnout základní informace o rizicích, v případě závislosti nabídnout dostupnou léčbu závislosti na tabáku.
- 4) V případě opakování situace vyrozumět orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- 5) Zmapovat situaci u spolužáků, poskytnout základní informace – nástěnka, stánek, školní webové stránky. Volba relevantních argumentů – nestrašit rakovinou či infarktem, ale tím, co dospívající zajímá: zhoršení akné i kvality pleti, zápach z úst, zhoršení sexuálních funkcí, vrásky, stárnutí pleti, finanční stránka kouření (co lze koupit namísto týdenní, měsíční či roční dávky cigaret), zhoršení fyzické kondice, vysvětlení principu tabákového byznysu (výrobci musejí získat své zákazníky do závislosti, dokud oni „nemají rozum“ – dospělí s kouřením prakticky nezačínají, výrobci cigaret vědomě prodávají zboží, které zabíjí a vydělávají na tom velké obnosy peněz).
- 6) Na rodičovských schůzkách informovat rodiče o problematice kouření a o kouření v dětské populaci – snaha minimalizovat podceňování kouření dětí ze strany rodičů, zvýšení informovanosti rodičů, možnost navázat spolupráci s rodiči na dané téma, možnost vysvětlit, jak důležité je pro dítě nekuřácké domácí prostředí.

Legislativa:

Zákon 379/2005 a jeho novelizace z roku 2009 zakazuje kouření ve školních budovách.

Doporučené odkazy:

WWW.SLZT.CZ - Společnost pro léčbu závislosti na tabáku, kontakty na Centra pro závislé na tabáku

Linka pro odvykání kouření 844 600 500

WWW.NEKURATKA.CZ - edukativní stránky pro děti 9-12let

WWW.BEZCIGARET.CZ - pořádají programy pro školy

WWW-TIPNI-TO.CZ - webové stránky o kouření pro teenagery (od podzimu 2010)

WWW.ALIK.CZ - v rámci internetové poradny jsou zodpovídány i dotazy týkající se kouření, průměrný věk návštěvníků webu je dle jejich údajů kolem 12 let

WWW.HELP-EU.COM - projekt EU, který má tři základní témata: prevence kouření, ochrana před pasivním kouřením a odvykání, na tomto webu jsou virály a videa, možnosti přidat vlastní video či tip

WWW.ACCESS-EUROPE.COM - stránka projektu EU, zaměřeného na léčbu závislosti na tabáku u adolescentů

WWW.SZU.CZ - Státní zdravotní ústav, od roku 1996 systematicky sleduje prevalenci kouření v populaci, přehledy jsou uvedeny (do místního vyhledávače zadejte „kouření“)

<http://www.espad.org/czechrep> - statistické údaje o kouření v ČR

Příloha č. 1 **Souhlas zákonného zástupce žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost návykové látky¹ v organismu**

Souhlasné prohlášení zákonného zástupce žáka k možnosti orientačního testování přítomnosti návykových látek v lidském organismu v průběhu školní docházky na naší škole.

Způsob testování:

Testování na přítomnost **alkoholu pomocí dechové zkoušky**, na přítomnost **ostatních návykových látek pomocí zkoušky ze slin**.

Jméno žáka

Souhlasím s možností orientačního testování přítomnosti návykových látek u mého syna/dcery, existuje-li důvodné podezření² na požití návykové látky.

Beru na vědomí, že v případě pozitivního nálezu orientačního testu, mám jako zákonný zástupce nezletilého žáka právo požadovat provedení lékařského laboratorního vyšetření. Současně beru na vědomí, že v případě pozitivního testu na přítomnost návykové látky jsem ze zákona³ povinen uhradit náklady na provedení testu a stejně tak případnou dopravu do zdravotnického zařízení.

Současně tímto potvrzuji, že jsem byl ze strany školy/školského zařízení informován o způsobu, jakým se testování provádí, důvodech pro provedení testování a možných důsledcích testování písemnou formou.

Zároveň beru na vědomí, že v případě pozitivního nálezu orientačního testu na návykové látky budou v níže uvedených konkrétních případech vůči výše jmenovanému žákovi uplatňována následující výchovná opatření:

- příchod do školy nebo na akci pořádanou školou pod vlivem návykové látky
výchovné opatření – důtka třídního učitele;
- opakovaný příchod do školy nebo na akci pořádanou školou pod vlivem návykové látky
výchovné opatření – důtka ředitele školy;
- požití návykové látky ve škole nebo na akci pořádané školou
výchovné opatření – důtka ředitele školy;
- opakované požití návykové látky ve škole nebo na akci pořádané školou
výchovné opatření – druhý stupeň z chování
- distribuce a další formy jednání s látkami uvedenými v §283-288 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
výchovné opatření – druhý stupeň z chování

V..... dne.....

**podpis zákonného zástupce
nebo zletilého žáka**

¹Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (§ 130 z. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

² Tedy nikoli jako celoplošnou nebo namátkovou aktivitu ze strany školy, ale v rámci možného ohrožení života, zdraví žáka, popř. v rámci možného poškození majetku, které by mohlo být způsobeno pod vlivem návykové látky.

³ § 16 odst.8 z .č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Příloha č. 2 **Záznam o pohovoru o neomluvené nepřítomnosti žáka**

Jméno žáka /žákyně:	
Datum narození:	
Bydliště:	
Škola – třída – ročník:	ZŠ Lučany nad Nisou

Dne _____ jsem byl/a telefonicky / osobně informován/a Mgr. _____
o chybném omlouvání mého syna/ mé dcery.

Jsem si vědom/a, že každou známou absenci jsem povinen/povinna hlásit předem. Pokud je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka o vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán (OSPOD) – viz *Metodický pokyn MŠMT, č. j. 10 194/2002 – 14 „k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví“ ze dne 11. března 2002; Čl. II Způsob omlouvání nepřítomnosti, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů.*

Absenci svého dítěte jsem povinen/na omluvit (telefonicky, emailem či osobně) do tří dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Žák/yně je povinen/na předložit omluvenku ihned ukončení absence třídnímu učiteli.

Dále byl projednán důvod nepřítomnosti mého syna (mojí dcery) a byl/a jsem seznámen/a s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. Tzn. podle školního řádu – jedna neomluvená hodina – druhý stupeň z chování, dvě a více neomluvených hodin – třetí stupeň z chování.

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 10 hodin**, svolá ředitel školy výchovnou komisi. V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin**, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky OSPODU a Kriminální policii ČR, která projednává přestupky (kurátor pro děti a mládež oznámení dostane jen na vědomí.) Ta zváží, zda jde o přestupek nebo se může jednat o trestný čin. Proběhne zkrácené příkazní řízení, při němž se bez nařízení jednání vydá rozhodnutí (“příkaz“) o vině rodičů nebo zákonných zástupců. Mohou dostat napomenutí nebo pokutu do výše 3 tisíc Kč. V tomto případě se náhrada nákladů na řízení neplatí. Kdyby s příkazem zákonní zástupci nesouhlasili a odvolali se, příkaz by se zrušil a proběhlo by nezkrácené příkazní řízení. To bývá zahájeno také v případě, jsou-li o vině rodičů pochybnosti. Jde o ústní jednání. Zákonní zástupci jsou předvoláni jako obvinění. Za nezkrácené řízení se platí také náhrada nákladů řízení ve výši 1000 Kč (lze odpustit, nutno zdůvodnit).

Zápis z pohovoru:

Závěry pohovoru, doporučení, dohodnutý další postup:

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry pohovoru.

V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:

Podpis zákonného zástupce: _____

Razítko školy:

Podpis pedagoga: _____

Příloha č. 3 Zázpis z výchovné komise k řešení neomluvené nepřítomnosti žáka

Jméno žáka /žákyně:

Datum narození:

Bydliště:

Škola – třída – ročník:

Účastníci jednání: zákonní zástupci žáka

třídní učitel

výchovný poradce

vedení školy

kurátor sociálně-právní ochrany dětí

školní metodik prevence

zástupce rady školy

ostatní

Předmět jednání: Příložena též Příloha č. 2

Výchovná opatření:

Zapsal/a/:

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry tohoto jednání.

V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:

Podpis zákonných zástupců:

Razítko školy:

Podpis ředitele / ředitelky školy:

Příloha č. 4 **OZNÁMENÍ O ZANEDBÁNÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY**

Jméno žáka /žákyně:

Datum narození:

R.Č.:

Bydliště:

Škola:

Ročník:

Rok školní docházky.

Počet zameškaných hodin:

Z toho neomluveno:

Jedná se o záškoláctví: a) jednorázové

b) opakované

Dítě je ve výchově: 1) zákon. zástupců: a) obou rodičů

b) pouze matky

c) pouze otce

2) ostatních

Opatření k řešení záškoláctví přijatá školou:

1/ Ve věci neomluvené absence byli dne.....zákonní zástupci žáka písemně pozváni k návštěvě školy.

2/ Pohovor se zákonnými zástupci žáka se konal dne

3/ Ve spolupráci třídního učitele s lékařem byla ověřena fakta (věrohodnost omluvenky, porušování léčebného řádu apod.).

4/ Výchovným poradcem bylo zpracováno vyjádření k případu záškoláctví.

5/ Vzhledem k pokračujícímu záškoláctví žáka byli dne.....zákonní zástupci písemně pozváni do školy na jednání výchovné komise.

6/ Jednání výchovné komise se konalo dne

7/ Záškoláctví přesáhlo (25)..... neomluvených hodin a pokračuje. Oznamuje se jako přestupek na Kriminální policii ČR v České Lípě.

Poznámka:

Datum:

Podpis zákonných zástupců:

Razítko školy:

Podpis ředitele / ředitelky školy:

Přílohy:

1. Kopie písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy
2. Kopie zápisu z pohovoru se zákonnými zástupci žáka
3. Písemné vyjádření výchovného poradce
4. Kopie písemného pozvání zákonných zástupců žáka na jednání výchovné komise
5. Kopie zápisu z jednání výchovné komise